

Cserkésztalálkozó Veresegyházon

Nincs tévedés: az 1933-as cserkész-világtalálkozó Gödöllőn volt és ott zajlott az elmúlt hetekben a 60 év utáni táborozás is.

Annak idején az események dandárja természetesen Gödöllőn volt és tizenhárom évesen, mint néző, bőven kivettem a részem belőle. A főhadiszállást ugyanis premontrei iskolánk épületkomplexumában ültették föl és a fővezérségen tevékenykedett két pap-tanár cserkészünk, a boldog emlékeztető Buczkó Emil és Szopek Lóránd — utóbbival a rend felosztása után még Gödöllőn többször találkoztam és beszélgettem.

Mostanság sok szó esett a 60 évvel ezelőtti zajlott eseményekről, előttem azonban az események kavalkádja van s mindaz, ami Veresegyházra vonatkozott.

A találkozó hatásköre ugyanis kiterjedt Veresegyházra is. Az első — ma már ugyan megkérdőjelezett — pozitív eredménye volt — hogy a Gödöllőre vezető makadám-utat olajjal portalanították. A Gödöllőt átszelő országút akkor már betonút volt. A huszas évek végén volt az első aszfaltkísérlet, ami olyan rossz szul sikerült, hogy a nyári for-

róságban a lovak patkója az aszfaltba ragadt. Mert abban az időben a járművek nagy része egy és két lóerős volt...

Veresegyházon a vasútállomás és a strandbejárat, valamint a csomádi úti keresztig (annak idején Deák Ferenc utca és Hősök Ligete, múlt rendszerünkben és annak örökségeként Szabadság utca és Tó utca, Találkozók útja, valami világrengető KISZ-találkozó emlékére, de rendszer-változásunk óta sem kell se a haza bölcsé, se a hőse!) az 1928-ban kötött strandfürdőépítési szerződés alapján az akkori Töreendő és Fürdőépítő Egylet az útról a futóhomokot eltávolította, vastagon burkolta a vörös agyaggal, portalaná és szilárdan járhatóvá tette, így, bár öt év alatt, mivel nem kezelték, állapota lényegesen romlott, de még jól járható volt, megúsza az olajozást...

A strandfürdő, a tó kristálytiszta vizével, nyárfák övezte naperesztés révén kellő hőfokkal, iható vízminőségével, merő ellentétben a mostani algás vízzel, felkeltette a világtalálkozó érdeklődését, szerződést kötöttek arra, hogy délelőttként a cserkészek fürdőzésére használják. Így a nagyérdemű felnőtt része ki lett rekesztve. Mi levante-jogon járhattunk. Ezen belül az 1928-ban alapított VSC úszói is.

Nemzetközivé vált a világ

a tavon. Jöttek a cserkészek, minden színáryalában úszkálni, ugrálni, csónakázni (akkor még voltak béricsónakok), a két, 50 méteres móló közt (trambulinnak hívtuk) versenyezni, a szabályos vízipóló pályán labdázni (ezeket a létesítményeket hiába kértem a legilletékesebb polgármestertől — azóta sincs úszó-vízipóló élet!). Az ugrótoronyból (az sincs ma) egy bibircsók arcú néger kisfiú istentelen hasasokat ugrott és került a figyelem középpontjába!...

Miután a vízipólópályán anarchisztikus póló-tömegjeleket alakultak ki (bellum omnium contra omnes — mindenki háborúja mindenki ellen!) kialakították ennek is a rendjét. A cserkészek francia vezetőjével a VSC felnőtt korú vezetői, franciául jól beszélő Pista bátyám tolmácsolásával megállapodást kötöttek, hogy másnap délelőtt a francia cserkészválogatott és a VSC megütközik egymással.

A nagy csata Veresegyházon az első nemzetközi sportesemény volt. Bizonyos szempontból azonban kiábrándítóan folyt. A két csapat nem tartozott azonos súlycsoportba, a szó eredeti értelmében sem, és átvitt értelmében sem, ami a tudást illeti. Már a félidő (akkor még két félidős volt a vízipóló!) a veresiek kétszámjegyű vezetésével zárult. A félidőben azután a trambulinon

ülő sportvezetők mérsékletre intették a helybelieket, sőt beépítettek a taktikájukba egy úgynevezett becsületgólt is, de a potyagól is úgy született, hogy a VSC kapusa sodorta a hálóba a labdát. Így 15-1 lett a végeredmény, de senki sem volt elégedetlen! A közönség lelkesen hurrázott, tapsolta a mesteri trükköket és gólokat (jó vízipóló- és úszócsapatunk volt). Mert, mondani kell, minden cserkész ott szorongott, fürdés helyett a lelátón — akarom írni a trambulinon!

Barátkoztunk, s kapcsolatok is kötődtek. Az egyik arab cserkessel a háború kitöréséig leveleztünk. Banktisztviselő volt az Algír állambeli Constantine-ban, az egykori Karthágóban.

Sic transit gloria mundi — így változik e világ dicsősége. A hatvan évvel későbbi találkozó már senki sem vágyott a veresi tó megváltozott vizébe...

Fazekas Máttyás
Veresegyház

Emlékek a kormányzóról

Hetek óta jelennek meg cikkek vitéz nagybányai Horthy Miklós hamvainak hazahozataláról és az anyaföldbe való másodtemetéséről. Katonai emlékeim vannak személyével kapcsolatban.

Még gyermekkoromban, — 1921-től 1928-ig — Fótton laktunk. Esténként kijártam a tehénpásztor elé, hogy trombitáján tanuljak meg trombitálni. Tizenhat évesen önként bevonultam katonának, Budapestre, a Bercsényi Miklós első honvédtűzérserghez. Újonckiképzés után használtam trombitálni. Hegyi ágyús ütegén voltam. Mint ütegnök és üteg-trombitás, nyertem beosztást. 2 év után az osztály-törzshöz helyeztek át osztálytrombitásnak és fogatos altiszthelyettesnek. Itt töltöttem 3 évet. Az utolsó 2 évet, mint ezredtrombitás szolgáltam.

Osztály- és ezredtrombitás-ként, 14 alkalommal voltam várórszolgálatban... Itt jönnek az emlékeim az elhunyt kormányzó urunkkal kapcsolatban. Ha ő az őrség előtt ment, a kint lévő díszőrnek háromszor kellett kiáltania azt a szót, hogy fegyverbe. Mikor a 14 fős őrség felsorakozott és karabéllyal tisztelgett, a trombitásnak háromszor kellett a díszjelet elfújnia. A 14 díszőrségi szolgálatom alatt csak négyszer kellett az őrségnek fegyverbe állnia, a többi 10 alkalommal telefonon előre lemondták a felsorakozást, illetve fegyverbe lépést. Ez mutatja azt, hogy mint államfő,

olyan szerény volt, hogy nem kívánta az őrség fegyverbe lépését.

Egy alkalommal, 1932 évben Nógrád megyében volt országos hadgyakorlat. Én voltam a hadvezetőség trombitása. Itt megjelent kormányzó urunk is. Megérkezésekor és 2-3 órai ottlét után, távozásakor is nagyon közvetlen volt. Majd mindenkihez volt pár keresetlen szava. Ezen emlékek idéződtek fel bennem szombaton, a másodtemetés televíziós közvetítése alkalmával. Amikor az egyike idős tengerész elkezdt trombitálni, a meghatottságtól és visszaemlékezéstől könny szökött a szemembe.

A mai fiatalok — 40 éves korig — még nem is éltek, a középkorúak — 60 éves korig — akkor még gyerekek voltak. Hogy mondhatják el ők saját véleményüket, legfeljebb csak hírből, elbeszélésekből, de saját tapasztalatukból nem. A mai idős emberek akkor már voltak katonák, de még civilként is kifejehték saját véleményüket. Ezek közül nem hiszem, hogy sokan volnának, vagy vannak, akik rossz véleményt mondanának akkori elhunyt kormányzónkról.

A jó Isten adjon neki és családjának örök nyugalommat.

Zanathy Endre
Cegléd

HISTÓRIA

Gróf Hofmannsegg utazása Magyarországon 1793—1794-ben

IV. Cseresznye vagy nincs olyan mint nálunk, vagy ha van is, nem olyan jó, de nem is lehet kapni, szilvafákat lehet látni némely helyen, úgy a szőlőkben néhány dió- és barackfát. A vaj itt igen ritka, s mivel az itteni sajt szintén semmit nem ér, szinte el sem képzelhető, hogy mit csinálnak a sok tejjel, mert néha egyetlen faluban száznál is több tehén van. Tehát a lakosok magok isszák a tejet vagy megaludni hagyják. A víz úgyis rossz, illetőleg édes, és mégis temérdekelt kell inni belőle ebben a kiállhatatlan melegben; azért inkább vizet isznak, ami úgy ízlik, mintha rossz ecet lenne. Mindebből könnyen kivehető, minő határtalan előnye van a mi hazánknak.

Baranyavár, 20-án. Még mindig ezen a vidéken járok. Tegnapelőtt néhány rovar miatt ismét Nagy-Harsányban voltam és csak tegnap este jöttem vissza, de azon meglepetésben részesültem, hogy rovarszekrényem egészen tele volt apró hangyával, melyeknek az én gyűjteményem igen tetszhetett; szerencsére még nem sokat pusztíthattak el. De ezen látogatás nekem mégis sok gondot okoz és fáradságot, és pár nappal emiatt tovább kell itt maradnom. Azt tanácsolták itt nekem, hogy a parafa dugasztok alá hamut, s erre összetört paprikát tegyek, mivel e két szert a hangyák ki-

nem állhatják. Eme török borsot, mit itten paprikának neveznek, legközelebb kóstoltam meg először, és pedig a káposzta tölteléké volt vele fűszerezve. Borzasztóan csíp, de nem sokáig, és a gyomrot igen melegíti. Úgy hiszem, hogy az ilyen csípős holmik az ily rest vidéken igen hasznosnak, mert ellenáll a hideglelésnek és a tespedésnek, mert az itteni rossz víz előbb-utóbb megárt; csak ma lettünk oly okosak, hogy a szomszéd kútjáról hozattunk vizet, amely egészen jól ízlik. A nap és levegő mennyire megegett és megbarnított, nem is hiszéd el. A kezeim egészen rézszínsűnek. — Az augusztust Erdélyben töltöttem, két hónap tudom, hogy jól fog elmúlni. Remélem, kedves nővér, hogy Bécsben vagy Budán már van tőled számomra levél, de bankáromnak még nem írhattam eddig semmi bizonyosat, hogy hova küldje utánam.

Kedves jó testvér! Hogy hol és minő helyzetben vagyok én most, azt te egész életedben ki nem találád. Többször játszottam életemben komédiát, de a mostani egy dráma, mert így szokták nevezni azon eseményeket, melyek kezdete tragikus, a vége pedig szerencsés. Tehát halljad: én embereimmel és holmijaimmal együtt egy boltozott földszinti szobában ülök, mely kívülről el van ros-

télyozva. Ajtóm előtt két huszár jár fel és alá, pengetve kardjaikat, sarkantyúikat és fegyverüket. Mint gyanúst feltartóztattak, elfogtak, fogságba tettek; ki sem mehetek a szobából, és ennek senki sem oka más, mint bécsi bankárom, aki biztosított, hogy semmiféle útlevélre nem lesz szükségem. Legalább én gondolkoztam volna jobban, a követünkhez kellett volna mennem, de ahoz beteg voltam és rosszkedvű. Ez a levél valószínűleg egy könyvvé fogja kinőni magát, mert az lesz az egyetlen időtöltésem, ha neked írhatok, legalább időm lesz hozzá elég. Halljad tehát a dolog egész menetét.

E hó 21-én reggel a zivatar után nemcsak hűvös lett, hanem valóban hideg. Nekem még egy napra való dolgom volt rovarjaimmal. Délelőtt a baranyavári jegyző úr jött hozzám. Minden faluban van egy ilyen egyén, akit én nálunk senkivel nem tudok összehasonlítani; ez egy fél-jogtudós, és hozzá mindjárt egy fél, ha nem egész paraszt, feladata felügyelni a falusi policiára, amelyben ő különben alárendeltje az alispánnak, amely előttünk megint ismeretlen hivatal, mert a falusi bíró még ezenkívül van. Tehát ez a nótárius hozzám jött és kérdezősködött útvelem felől. (Megjegyzendő, hogy akkor, midőn én már nyolcadik napja voltam e vidéken, és már hat

hete az országban anélkül, hogy valaki kérdezősködött volna eddig felőle.) Én megmutattam azt, amit dr. Wallótól kaptam, de ez neki nem volt elég jó, valamint a határátmeneti jegyem se, hanem a bécsi udvari kancelláriától kellett volna mutatnom, ez pedig nekem nem volt. Ő tehát a két elsőt magával vitte, hogy előjárójának megmutassa. Mivel már egy hasonló esetem más-más volt s az jól ütött ki, most nem sokat törődtem a dologgal és megrendeltem a postalovakat Temesvárig. Este ismét eljött a nótárius és azt mondta, hogy a szolgabíró úr nincs idehaza, hanem a megyegyűlésen Pécsen, de holnap hazaérkezik Villányba, addig tehát várjak türelemmel.

A szolgabíró egy bizonyos hivatalnok, a megye pedig körülbelül olyan, mint nálunk a kerület, gyűlése pedig mintegy kerületi gyűlés, amelynek elnöke az alispán, aki tehát olyanféle hivatalnok, mint nálunk a kerületi főnök. A posta-utazást e szerint abbahagytam, és mivel hűvös volt, vadászni mentem. Mattusch két tarka gémet lőtt, két, előttem ismeretlen ragadozó madarat és négy vadkacsát, mindezt röptükben. Este tudósított a jegyző, hogy a szolgabíró úr még nem érkezett haza Villányba, holnap délre azonban bizonyosra várják, tehát ismét csak türelem. Az enyém azonban már kifogyott, lovakat

rendeltem, hogy ezt az urat, ahol található, felkeressem.

E hó 23-án az a famózus nap, mikor fogságba kerültem. Reggel hat órakor elindultam a jegyzővel és vadászommal a saját kocsimon, anélkül, hogy valami holmit is vittem volna magammal, még csak egy hálóinget sem, mert Villány alig 3 mérföldnyire volt. Megérkeztünk, de a szolgabíró mégsem volt otthon, hanem Pécsen, mely innét ismét 3-4 mérföldnyire van. Én azonnal újrafogattam és mentem oda. Egész nap

esett az eső és oly hideg volt, akár csak novemberben. Így mentem faluról falura, a bírák mindenütt friss lovakat fogattak kocsim elé, délután öt órakor végre Pécsre érkeztem. Ez egy középnagyságú város gyönyörű vidéken, a legszebbek egyikén, aminőket Magyarországban láttam; egy hegy lábánál fekszik, köröskörül a legszebb változatban szőlőhegyek és mezők, szép sziklapatakok és csermelyek. A bor tűrhető, a víz jó, a gyümölcs pedig temérdek.

(Folytatjuk)

A „labanc” megye rendelkezései

1710 nyarán Pest vármegyében még jelen volt a „kuruc” vármegye, vagyis a Rákóczihoz hű közigazgatás, de ahogyan gyengült a fejedelem katonaságának ereje, úgy szorult vissza és adta át helyét a „labanc” megyének. Laczkovics László, a megye császárhoz hű alispánja 1710. szeptember 14-én kemény hangú levélben figyelmeztette „A becsületes isaszegi, gödöllői, bagi, hévizi, hévitzgyörki, aszói, domonyi, szilágyi és versegi” bírakat és esküdteteket kötelességük teljesítésére. Laczkovics levelét az váltotta ki, hogy Mágócsy Mihály ugyan megparancsolta e falvaknak, hogy „gyalog munkás embereket és heti soros szekereket” küldjenek Vácra különböző munkákra, ám ezt elmulasztották. Az alispán ezért meghagyta, hogy „vévén ezen levelemet, minden halogatás nélkül, sem órát, sem napot nem mulatván, az reátok ki íratott embereket és szekereket minden fogyatkozás nélkül nagy sietséggel küldjétek be Vácra.” Ha elmulasztják parancsát végrehajtani, akkor „hűessétek magatokkal, hogy bírjátokat, némely esküdt társaival együtt vagy fel nyársallják, vagy felakasztják, avagy meg lövöldözik, ez léssen szófogatatlanságtoknak méltán érdemlet jutalma.” A levél külsején — mint Horváth Lajos forrásközléséből tudjuk — meghagyta azt is, hogy „egészséges helyekből küldjék az embereket, (...) a dögletes helyből pediglen senki élete vesztesége által nem hogy Vácra, de még szomszéd faluba is menni élete vesztesége alatt ne merészeljék.”

Pogány György